

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de attributis, de visione Beatifica, de scientia Dei, ac
de ejus voluntate, & Providentia

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

§. II. Demonstratur Deum non posse in compositionem aliorum venire,

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77232)

affingebant. In quem errorem, nonnullos Aegypti Monachos, solâ imperitiâ, & rusticitatis simplicitate, lapsos esse, referunt S. Augustinus libro 1. de moribus Eccles. cap. 10. & Cassianus collat. 10. cap. 2. 3. & 5. Hunc reprobât Scriptura varijs in locis, in quibus Deus vocatur Spiritus: Ioan. 4. *Spiritus est Deus.* 2. ad Corinth. 5. *Dominus autem Spiritus est.* Actorum 12. *Non debemus existimare sculpturâ artis, & cogitationis hominis, divinum esse simile.* Et ad Romanos 1. *Dicentes se esse sapientes, stulti facti sunt, & mutaverunt gloriam incorruptibilis Dei, in similitudinem imaginis corruptibilis hominis: quod directè contra Antropomorphitarum pugnat errorem.*

6. Nec illis favent quædam Scripturæ loca, in quibus Deo attribuuntur membra corporea, ut Job 40. *si habes brachium sicut Deus; & actiones quædam humanæ: ut videre, audire, sedere, stare.* Vel etiam trina dimensio, ut Job 11. *Excelsior celo est, & quid facies? profundior inferno, & unde cognoscis? longior terrâ mensura ejus, latior mari.* Hæc enim in sensu metaphorico intelligenda sunt, ita ut profunditas, vim ejus cognoscendi occulta; altitudo excellentiam virtutis ejus super omnia, sive potentiam Dei omnia gubernantem, & conservantem: longitudo durationem, latitudo affectum dilectionis ad omnia, denotet. Vel ut profunditate, incomprehensibilitas Dei: longitudine, processus virtutis ejus ad omnia penetrantis: latitudine, protectio ejus omnia continens, significantur, ut notat S. Thomas hic art. 1. ad 1. ex S. Dionysio cap. 9. de div. nom. Eodem modo, oculis Dei, ejus scientia & providentia: brachio & manibus, ejus potentia operativa ad extra: pedibus, amor & affectus, vel etiam operatio transiens, designantur. Denique dicitur Deus sedens propter suam immobilitatem, & auctoritatem: stans, propter suam fortitudinem, ad debellandum omne quod ipsi adversatur: nec aliter ad illum acceditur, vel ab illo receditur, quàm affectibus mentis: juxta S. Thomam ibidem ad 3. 4. & 5.

7. Non licet etiam, ex eo quod homo sit factus ad imaginem & similitudinem Dei, inferre Deum esse corporeum, humanamque habere figuram, ut enim notat idem S. Doctor hic art. 1. ad 2. post D. Augustinum libro 1. de Doct. Christ. & in Psalmum 43. imago Dei non est in homine secundum corpus, sed secundum intellectum & rationem, quæ sunt incorporea. Vel ut docet Chrysostomus homilia 8. in Genesim, imago Dei in homine, est ratione dominij, & principatus quem habet in cæteris creaturas: Unde postquam Deus dixit Genesim 1. *Faciamus hominem ad imaginem & similitudinem nostram;* statim addit, *Ut præsit piscibus maris, & volatilibus cæli.*

8. Non obest etiam divinæ simplicitati, mysterium Trinitatis, quamvis in eo fides agnoscat tres personas realiter distinctas, & in eadem essentia intimè conjunctas. Ut enim docet S. Doctor in 1. dist. 8. quæst. 4. art. 1. ad 4. *Perfectio personalis comparata ad essentiam, non differt ab ipsa, & ideo non facit compositionem cum ea: sed comparata ad suum correlativum, facit distinctionem realem; sed ex illa parte non est aliqua unio, & ideo hæc compositio.* Quibus verbis declarat, quod ut divinæ personæ compositionem efficerent cum essentia, deberent uniri inter se, sub ea ratione quâ relativè distinguuntur: sic

A verò non uniantur, sed potiùs opponuntur; sed solum quâ ratione comparantur ad essentiam, cum qua realiter identificantur; & sic ex neutra parte faciunt compositionem: non ex parte essentia, propter defectum distinctionis; nec ex parte correlativorum, propter defectum unionis.

§. II.

Demonstratur Deum non posse in compositionem aliorum venire.

Dico secundò, impossibile esse quod Deus 9. veniat in compositionem aliorum, saltem per modum partis intrinsicè componentis. Est contra quosdam antiquos Philosophos, qui, ut refert S. Augustinus libro 7. de civit. arbitrati sunt Deum esse animam mundi, & singulas ejus partes informare, sicut anima informat partes corporis humani: quod etiam asseruit Almaricus, damnatus in Concilio Lateranensi: *Cujus mentem (inquit Concilium) sic pater mendacis excæcavit, ut ejus doctrina, non tam heretica, quàm insana sit.* Est etiam contra quendam Davidem de Dinando, qui ut dicit S. Thomas hic art. 8. *Stultissime posuit Deum esse materiam primam.*

10. Probatur conclusio triplici ratione, quam ibidem insinuat S. Doctor. Prima est, quia Deus est prima causa efficiens rerum omnium, cujus non est intrinsicè componere, sed extrinsicè efficere composita. Secunda, Deus est primò & per se agens: quod autem venit in compositionem, non est primò & per se agens, sed potiùs factum, & compositum. Tertia, Deus est ens perfectissimum, & completissimum: omnis autem pars componentis, est imperfecta & incompleta, & pendet à causa efficiente, ut alteri conjungatur: Ergo impossibile est, quod Deus veniat in compositionem alicujus per modum partis.

Dices: Persona Christi est composita ex personalitate Verbi & humanitate assumpta, ut docent Theologi in Tractatu de Incarnatione, & definitur in 3. Synodo generali, his verbis: *Si quis non confitetur unionem Verbi ad carnem conjunctam anime rationali, secundum compositionem, anathema sit.* Et Leo Papa Epistola ad Julium, docet Christum constare ex tribus substantiis: scilicet Verbo, animâ, & carne: Ergo Deus potest venire in compositionem alterius.

Respondeo concessò Antecedente, distinguendo Consequens: Ergo potest venire in compositionem alterius, per modum partis materialis, aut formalis intrinsicè componentis, nego: per modum termini completis & actuantis aliquam naturam, concedo. Sive ut alij dicunt: *compositioe ex his, nego: compositioe cum his, concedo.*

Explicatur: Duplex datur compositio: una que fit ex partibus, & entibus incompletis, quorum unum ab alio perficitur & actuatur, & vocatur compositio *ex his*: qualis est compositio ex materia & forma, vel ex subjecto & accidente; & hæc cum essentialiter involvat imperfectionem dependentiæ, vel informationis, Deo repugnat. Alia verò est quâ terminus unitur rei terminabili, eam intrinsicè complendo, actuando, & terminando: quo pacto subsistentia unitur naturæ, & vocatur *compositio cum his*; & hæc nullam includit dependentiam, vel informationem, aut imperfectionem ex parte termini; sed potiùs summam in eo denotat actualitatem, & perfectionem. Et hoc genere compositionis, quæ nullo modo divinæ simplicitati officit, docent

Theologi cum S. Thoma 3. parte, quaest. 2. art. 4. personam Christi ex personalitate Verbi Divini, & humanitate assumpta, esse compositam, ut in Traclatu de Incarnatione latius exponemus.

Disp. 6.
art. 2.

§. III.

Excluditur etiam a Deo compositio rationis.

12. **D**ico tertiò ; In Deo non esse compositionem rationis ex genere & differentia. Ita D. Thomas hic art. 5. 1. cont. Gent. cap. 25. & de ente & essentia cap. 6. ubi variis rationibus hanc veritatem demonstrat.

Prima est, Deus est actus purus : Ergo non componitur ex genere & differentia. Probatur Consequencia : genus dicit potentiam perfectibilem per differentiam : Ergo si Deus sit actus purus, non potest componi ex genere & differentia ; nam purus actus, nullam debet habere potentiam potentia.

Dicitur cum Nominalibus : Actum purum excludere solum a se potentiam realem, non autem potentiam rationis, qualis est illa quae generi in comparatione ad differentias competit.

Sed contra ; licet hac compositio sit rationis, debet tamen habere fundamentum ex parte rei cognitae, cum non sit compositio rationis ratiocinantis, sed ratiocinatae ; & cum intellectus noster non fundet ad libitum in aliqua re, conceptum generis & differentia : Sed fundamentum gradus generici est potentialitas quae reperitur in natura quae denominatur genus : Ergo ut aliqua natura componatur ex genere & differentia, debet habere aliquid potentialitatis, & aliquid actualitatis, quod actui puro repugnat.

13. **S**ecunda ratio : Si Deus componeretur ex genere & differentia, vel illud genus ex quo componeretur, & in quo cum rebus creatis univocè conveniret, esset ens, vel substantia ? Neutrum dici potest : Ergo Deus non componitur ex genere & differentia. Minor probatur quantum ad utramque partem : Et primo quod non possit esse ens : tum quia, ut suppono ex Metaphysica, ens non est univocum, sed analogum ad Deum & creaturas. Tum etiam, quia genus debet esse extra suas differentias : ens autem, cum sit transcendens, in omnibus formalitatibus & differentiis rerum includitur. Quod verò non possit esse substantia, sic ostenditur. Supremum genus praedicamenti substantiae, est illud cui competit aptitudinaliter tantum, seu radicaliter esse per se ; & cui convenit secundario tanquam proprietas, subsistere accidentibus, & esse subiectum contrariorum : At Deus, cum sit suum esse per se subsistens, non potest habere hanc perfectitatem aptitudinalem, seu radicalem ; sed tantum actualem & exercitam ; & cum sit immutabilis, non potest subsistere alicui accidenti, nec esse subiectum contrariorum : Ergo substantia non potest esse genus ex quo Deus componatur, & in quo cum rebus creatis univocè conveniat.

14. **T**ertia ratio sumitur ex infinitate Dei, & potest sic formari. Impossibile est quod essentia simpliciter & in genere entis infinita, constet genere & differentia : Sed essentia divina est simpliciter & in genere entis infinita : Ergo non potest constare genere & differentia. Minor patet, Major probatur. Impossibile est id quod est infinitum in aliquo ordine, constare ex duabus rationibus, in eodem ordine finitis & limitatis : Sed genus & differentia sunt quid finitum & limita-

Tom. I.

Atum in ratione entis : Ergo impossibile est quod essentia infinita constet genere & differentia. Major est evidens, quia ex rationibus finitis, nihil nisi finitum fieri potest. Minor probatur : Genus & differentia, se invicem excludunt in suis conceptibus : Ergo conceptus differentiae, non includit rationem entis, quam continet conceptus generis, nec e converso, genus rationem entis, quam continet differentia : Ergo qualibet ex istis duabus rationibus, est finita & limitata perfectionis in ratione entis, & non infinita, cum infinitum in quolibet genere, omnes illius perfectiones includat.

B Confirmatur & magis illustratur haec ratio. Genus & differentia sunt partes metaphysicae, speciem componentes, & sese mutuo excludentes : genus enim in suo conceptu non includit etiam implicitè differentiam, nec differentia genus : Sed impossibile est in ente infinito dari duas rationes, aut perfectiones, se invicem excludentes, & quarum una, implicitè saltem, non includatur in alia : Ergo impossibile est, in ente infinito dari compositionem ex genere & differentia. Major constat, Minor verò probatur. Impossibile est in ente infinito dari aliquam rationem vel perfectionem, quae in suo conceptu aliquid imperfectionis includat, aliàs illud non esset infinite perfectum : Sed illa perfectio quae a suo conceptu aliam excludit, aliquam imperfectionem importat, nam excludere a se aliquam perfectionem, imperfectio est : Ergo repugnat in ente infinito dari aliquam perfectionem, quae a suo conceptu aliam excludat, eamque implicitè saltem non includat.

C Confirmatur amplius : Sicut repugnat aliquam lineam esse infinitam, si sit terminata propriis terminis, scilicet punctis ; ita implicat aliquam substantiam esse in genere entis infinitam, si sit terminata propriis terminis essentiae : Sed termini essentiae sunt genus & differentia : Ergo implicat aliquam substantiam infinitam constare genere & differentia.

D Quarta ratio : Illud omne quod constat genere & differentia, debet habere existentiam a sua essentia distinctam : Sed Deus, cum sit actus purus, & per se existens, non habet existentiam a sua essentia distinctam : Ergo non componitur ex genere & differentia. Minor constat, Major probatur. Ut enim docent Caietanus de ente & essentia cap. 6. & Ferrariensis 2. contra Gentes cap. 95. fundamentum compositionis ex genere & differentia, in substantiis spiritualibus, est distinctio essentiae ab existentia : quia cum essentia importet ordinem ad existentiam, sicut potentia ad actum, penes majorem, vel minorem elongationem ab existentia, possunt in ipsa essentia concipi gradus magis & minus potentiales, ex quibus qui propinquior est existentiae, se habet respectu remotioris, ut actualis ad potentialem, & ut differentialis ad genericum. Unde substantia spiritualis ex genere & differentia constans, necessario debet habere essentiam ab existentia distinctam, ut in ea aliquid magis propinquum, & aliud magis elongatum ab existentia concipi possit. Ad cuius rationis efficaciam, Ferrariensis existimat sufficere quod esse distinguatur ratione ab essentia : Caietanus verò & alij Thomistae, probabilius sentiunt, D. Thomam aliquid amplius velle, & intendere, quod in re composita ex genere & differentia, existentia debet realiter ab essentia distingui.

554

L iij